

A Fővárosi Ítéltábla a felperesi jogi képviselő neve (felperesi jogi képviselő címe) által képviselt I. rendű felperes neve (I. rendű felperes címe) I. rendű, II. rendű felperes neve (II. rendű felperes címe) II. rendű és III. rendű felperes neve (III. rendű felperes címe) III. rendű felperesnek alperesi jogi képviselő neve (alperesi jogi képviselő címe) által képviselt I. rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) I. rendű és a II. rendű alperes jogi képviselőjének neve (II. rendű alperesi jogi képviselő címe) által képviselt II. rendű alperes neve (II. rendű alperes címe) II. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. február 28-án kelt 37.G.44.588/2016/61. számú ítélete ellen a felperesek 62. sorszámú fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű felperesek elsőfokú perköltségként az I. rendű alperes részére az általános forgalmi adót is tartalmazó (.....) forint ügyvédi munkadíjat, a II. rendű alperes részére általános forgalmi adót nem tartalmazó (.....) forint jogtanácsosi munkadíjat kötelesek egyetemlegesen megfizetni;

kötelezi az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű felperest, hogy 15 nap alatt egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű alperesnek (.....) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból, a II. rendű alperesnek (.....) forint ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

A felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt (.....) forint feljegyzett fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű és a II. rendű felperes egyetemleges adóstársakként, a III. rendű felperes jogelődje, néhai Nagy Ödön Ernő zálogkötelezettként 2007.-án szerződésszámon „Hitelkiváltási célú és szabadfelhasználású lakás- előtakarékosági szerződés fedezete mellett nyújtandó, deviza alapú kölcsönszerződés” elnevezésű deviza alapú kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés) kötöttek az I. rendű alperessel mint hitelezővel. A szerződés devizaneme CHF, a hitelkeret összege CHF, a jóváhagyott forintösszeg forint volt. A felek a szerződés hatályba lépését 2007. napján, a kölcsön lejártát 2027. napján, futamidejét 240 hónapban állapították meg. Az I. rendű alperes és néhai Nagy Ödön Ernő 2007.-án szerződést kötöttek, amelyben néhai N. Ö. E. mint zálogkötelezett zálogjogot engedett a tulajdonában álló, a zálogszerződésben meghatározott ingatlanra az I. rendű alperes javára a szerződésszámú kölcsönszerződés alapján az I. rendű és a II. rendű felperest terhelő fizetési kötelezettség biztosítására. Az I. rendű felperes, a II. rendű felperes és a zálogkötelezett 2007.-jén külön okiratba foglalt, „a deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásulvételéről” szóló nyilatkozatot (a továbbiakban: kockázatfeltárási nyilatkozat) írtak alá, amelyet az I. rendű alperes képviselője 2007.-én vett át.

A kölcsönszerződést és a zálogszerződést a felek 2007.-én közjegyzői okiratba foglalták.

A szerződő felek mindkét szerződést 2009.-én módosították, amelyet aznap közjegyzői okiratba foglaltak.

Néhai Nagy Ödön Ernő 2010.-én elhunyt, a zálogtárgy tulajdonosa a III. rendű felperes lett.

Az I. rendű alperes a 2011.-án kelt nyilatkozatával a kölcsönszerződést felmondta, majd 2017.-én a kölcsönszerződésből eredő követelését a II. rendű alperesre engedményezte.

A felperesek a keresetükben a szerződésszámú kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását és annak a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérték annak megállapításával, hogy az I. rendű és a II. rendű felperes tartozása az I. rendű alperes felé 2011.-án forint volt. A II. rendű alperest a kereset teljesítésének tűrésére kérték kötelezni.

A keresetük indokául arra hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjai, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) a 4. §-a, a 210. §-a, a 217. § (1) bekezdése, a 227. §-a, továbbá az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésének és az rPtk. 205. § (3) bekezdésének megfelelő tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt az rPtk. 200. § (2) bekezdése és a 209/A. § (2) bekezdése alapján érvénytelen. Állították, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeként alkalmazni

kívánt elszámolást a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 37/A. §-ának rendelkezéseit alapul véve terjesztették elő.

Állították, hogy a szerződést fogyasztóként kötötték, és az I. rendű alperes velük ennek megfelelően számolt el. Előadták, hogy a kölcsönszerződést hitelügyintéző közreműködésével kötötték. A hitelügyintéző arról tájékoztatta őket, hogy a deviza alapú konstrukció annyiban különbözik a forint alapútól, hogy alacsonyabb a kamat. Állították, hogy a hitelügyintéző az árfolyamkockázatról semmilyen tájékoztatást nem adott, arról nem volt szó, hogy a törlesztőrészlet változhat. Állították, hogy a szerződéssel kapcsolatos iratokat nem volt lehetőségük elolvasni, arra nem volt idő, mindent aláírtak. Állították, hogy nem volt lehetőségük előzetesen tanulmányozni az iratokat.

Állították, hogy a 2007.-jén aláírt kockázatteltáró nyilatkozatban foglalt tájékoztatás nem felelt meg az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdéseiben, valamint az rPtk. 205. § (3) bekezdésében foglaltaknak. Állították, hogy a kockázatteltáró nyilatkozatban foglaltaktól eltérő tartalmú szóbeli tájékoztatást adott az alperes ügyintézője, ezért az árfolyamkockázatnak az I. rendű és a II. rendű felperesre történő áthárítása semmis az rPtk. 209. §-a és a 209/A. § (2) bekezdésében foglaltak szerint. Hivatkoztak arra, hogy a szerződés lehetetlen szolgáltatásra irányul. A kölcsönszerződés nem tartalmazza, hogy a kölcsönösszeget és a havi törlesztőrészleteket milyen árfolyammal kell kiszámolni, ráadásul azt sem, hogy az I. rendű alperes által alkalmazott több árfolyamból melyiket kell figyelembe venni. A kölcsönszerződés nem tartalmazza a törlesztőrészletek meghatározását, a törlesztőrészlet „várható” havi összegének megállapítása nem elégíti ki a jogszabályi követelményeket. A szerződés nem rögzíti a folyósítás időpontját, így a dátum hiányában sérül az egyértelmű kiszámíthatóság elve. Állították, hogy a kezelési költség és a törlesztő részlet nem egyértelmű meghatározása miatt az erre vonatkozó rendelkezések tisztességtelenek. Az I. rendű alperes a folyósítási jutalékot nem egyértelműen állapította meg. A kölcsönszerződés az I. rendű alperes szándékai szerint pénzpiaci tőzsdei befektetésre irányuló szerződés, ahol minden kockázat a felpereseké. Álláspontjuk szerint ezért a szerződés tisztességtelen és jóerkölcsbe ütközik. Hivatkoztak arra is, hogy az I. rendű alperes úgy telepítette rájuk az árfolyamkockázatot, hogy azt sem felmérni, sem csökkenteni nem tudták, és annak alakulására nem volt hatásuk.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Mindkét alperes vitatta a szerződés fogyasztói jellegét. Állították, hogy az I. rendű felperes a kölcsönt nem önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célból kötötte, hanem a vállalkozási tevékenységéhez kapcsolódóan, így a fogyasztóknak járó jogvédelemre nem tarthat igényt. Ebből következően a felpereseknek a/..... számú PJE határozat szerinti, a fogyasztónak minősülő ügyféllel szemben tanúsítandó tájékoztatási kötelezettség elmulasztására alapított kereseti kérelme sem az rHpt., sem az rPtk. alapján nem megalapozott. Az a tény, hogy az I. rendű alperes a fogyasztókra irányadó szabályok szerint számolt el a felperesekkel, nem eredményezi azt, hogy a felperesek fogyasztónak minősülnek, mert az I. rendű alperes a szerződés megkötésekor nem ismerte az ügylet célját.

Az I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy az I. rendű és a II. rendű felperesek az általános szerződési feltételek tartamát megismerték, azt elfogadták, az általános üzleti feltételeket és a lakossági üzletszabályzatot átvették. Állította, hogy a deviza alapú kölcsön igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásul vételéről szóló nyilatkozatot az I. rendű és a II. rendű felperesek, valamint a III. rendű felperes jogelődje aláírták. Az I. rendű alperes világos és érthető tájékoztatást adott a devizakölcsön fogalmáról, a devizahitelezés költségeiről és kockázatairól. A kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma világos és érthető, megfelel a 6/1013. PJE határozatban, az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében és az rPtk.-ban megfogalmazott követelményeknek. Tartalmazta az árfolyamkockázat ismertetését, az árfolyam változásának lehetőségét és ennek hatását a törlesztőrészletekre. A tájékoztatásnak nem kellett kiterjednie az árfolyamváltozás mértékére és annak felső határára. Ez az I. rendű alperes részéről egyébként is teljesíthetetlen, mert az árfolyam emelkedésének-csökkenésének nincs előre látható kiszámítható mértéke és korlátja. A kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmával szemben a felpereseknek kell bizonyítani, hogy az árfolyamkockázatról nem kaptak érthető és világos tájékoztatást. Hangsúlyozta, hogy az I.-II. rendű felperesek és a III. rendű felperes jogelődje a kockázatfeltáró nyilatkozatot 2007. október 1-jén írták alá, a szerződést pedig 2007.-án kötötték, ebből következően a tájékoztatást a felperesek kellő időben megkapták. Állította, hogy a deviza forrás megléte és a kölcsön finanszírozására kötött ügyletek jellege a felek kölcsönszerződése szempontjából nem bír jelentőséggel. Állította, hogy a szerződés tartama megfelelt az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjának. Az Üzletszabályzat a szerződés részévé vált, az rHpt. 213. § (1) bekezdésében meghatározott tartami követelményeket a szerződés és az annak részét képező üzletszabályzatban található általános szerződési feltételek együttesen tartalmazzák. A kölcsönszerződés tartalmazta a szerződés tárgyát, a szerződés pontja értelmében a kölcsön összege a jóváhagyott forintösszegnek a kölcsönszerződés megkötésének napján érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyamon számított deviza ellenértékével egyenlő devizaösszeg volt. A folyósítási devizaárfolyam meghatározására a szerződés részét képező hirdetmény az irányadó. A kölcsön folyósításának módjáról, az alkalmazott árfolyamról a szerződés pontja rendelkezik. A kölcsönszerződés meghatározta a törlesztőrészletek számát, a díjakat, költségeket, amelyek felszámításra kerülnek a rendelkezésre bocsátás esetén. A kölcsönszerződés pontja tartalmazza a kamatmértéket, a THM-et, valamint a THM számítása során figyelembe nem vett költségek meghatározását és összegét. A kölcsönszerződés pontja meghatározta a törlesztőrészletek számát, a törlesztési időpontokat.

Hivatkozott arra is, hogy a DH2 törvény és az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény megalkotásával a jogalkotó a szerződések érvényessé tételét szándékozott elérni. Így az elszámolás és forintkölcsönre alakítás után a törvény hatálya alá eső szerződések tartalmazzák a törlesztőrészleteket, ezért az állítólagos érvénytelenségi okot 2015.-jén, a DH2 törvény 6. § (5) bekezdése és a 2014. évi LXXVII. törvény 3. § (4) bekezdése kiküszöbölte. A törlesztőrészletek összege a 2014. évi LXXVII. törvény 10. §-a szerint módosult. A jogalkotói szerződésmódosításról a pénzügyi intézmények az adósokat az 58/2014. (XII.17.) MNB rendelet 2. § (1) bekezdése és ezen jogszabály 1. számú melléklete szerint mind a forintosítást megelőző, mind az azt követő törlesztőrészlet összegét meghatározva értesítették. A szerződés tartamát 2015.-jei hatállyal a jogalkotó határozta meg a DH2 törvényben és a 2014. évi LXXVII. törvényben foglaltakkal. Az esetleges érvénytelenségi okot a fenti jogszabályi rendelkezésekkel kiküszöbölte, a bíróság a jogalkotó által rendezett jogviszonyba már nem avatkozhat be. Emiatt a felpereseknek az

rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjára történt hivatkozása alaptalan. A szerződés megfelelt az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjában foglaltaknak is. Állította, hogy a felülvizsgált elszámolás tartamát a felperesek már nem tehetik vitássá, az érvénytelenség jogkövetkezményének levonásakor annak adatait kell figyelembe venni. Hangsúlyozta azt is, hogy a felperesek kérhették a szerződés forintkölsönné alakítását, ezért az árfolyamkockázat őket nem terhelte.

Álláspontja szerint az rPp. 147/A. § (2) bekezdése alapján meg nem engedett keresetmódosítás a felpereseknek az a hivatkozása, hogy a folyósítási jutalék tisztességtelen. A tisztességtelenség ebben a körben hivatalból nem vizsgálható. Arra az esetre, ha a felperesek hivatkozása figyelembe vehető, azzal védekezett, hogy a folyósítási jutalék a teljes hiteldíj része, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződéses kikötés, ezért annak tisztességtelensége az rPtk. 209. § (5) bekezdése alapján nem vizsgálható. A folyósítási jutalékot az rHpt. 212. §-a nevesíti.

A II. rendű alperes az I. rendű alperes által előadott indokokkal egyező indokok alapján kérte a kereset elutasítását. Ezt kiegészítve arra hivatkozott, hogy a kötelezett teljesítőképességének hiánya miatt a szerződés akkor sem tekinthető lehetetlen szolgáltatásra irányulónak, ha a kötelezett már a szerződéskötéskor sem teljesítőképese. A 6/2013. PJE határozat szerint a deviza alapú kölcsönszerződés nem ütközik sem jogszabályba, sem jóerkölcshöz. A felperesek a lakossági üzletszabályzat pontja szerint kérhették a szerződés forintkölsönné alakítását. Az I. rendű alperessel egyezően hivatkozott a konvalidálódásra. Az I. rendű alperessel egyezően állította, hogy a szerződés minden szükséges adatot tartalmazott, az az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjában foglaltaknak megfelel.

Az elsőfokú bíróság a 2019.-án kelt számú ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű felperest, hogy az I. rendű alperesnek 15 napon belül fizessenek meg bruttó forint ügyvédi munkadíjat. Kötelezte az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű felperest, hogy a II. rendű alperesnek a fenti határidőben fizessenek meg bruttó forint ügyvédi munkadíjat. Úgy rendelkezett, hogy a felperesek fizetési kötelezettsége mindkét alperes tekintetében egyetemleges. Rendelkezett arról, hogy a felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt forint kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélete indokolásában abból indult ki, hogy a felperesekre egységesen a fogyasztókra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, mert a II. rendű felperes nem végez gazdálkodó tevékenységet és nem eshet el a jogvédelemtől. Az egyetemleges kötelelem alanyaira nem vonatkozhatnak eltérő szabályok.

A felperesek illetékességi kifogását vizsgálva megállapította, hogy az általános szerződési feltételben foglalt, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 41. §-a szerinti alávetés a 2/2011 (XII.12.) PK vélemény 5. a) pontja szerint tisztességtelen lehet, de a perbeli esetben a felpereseknek az eljárási jogait az alávetés nem érinti, mert ennek hiányában is a perbíróság járt volna el.

Megállapította, hogy a felperesek és az I. rendű alperes az rHpt. 212. § (1) bekezdése és a 2. számú melléklet III.13. pontja szerinti lakossági kölcsönszerződést kötöttek. A felek zálogszerződést is aláírtak, valamint a felperesek az rHpt. 203. §-a szerinti kockázatfeltárási nyilatkozatot írtak alá. Megállapította, hogy az I. rendű alperes az rPtk. 321. §-a szerint felmondást közölt, majd a II. rendű alperessel engedményezésről állapodott meg az rPtk. 328. §-a szerint.

Elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felperesek és az I. rendű alperes között a kötelelem milyen tartalommal jött létre. Utalt arra, hogy az rHpt. az rPtk-hoz képest speciális jogszabály. Az rHpt. a szerződés létrejöttéről nem rendelkezik, ezért arra az rPtk. 205. §-a és a 213. §-a az irányadó. Az rHpt. 210. § (1) bekezdése szerinti írásbeli formakényszer miatt a fentieket az rPtk. 217. §-nak megfelelően úgy kellett értelmezni, hogy a feleknek a lényegesnek tekintett kérdéseket kellett írásba foglalniuk. A lényeges tartalmi elemek körére az rHpt. 210. §-ában és a 213. §-ában foglaltakat az rPtk. 205. §-ában és a 213. §-ában írottakkal együtt kell értelmezni, figyelembe véve az rPtk. XLIV. fejezetében foglaltakat is. A felperesek aláírták az egyedi megállapodást, ezért meg lehetett állapítani, hogy a felek a lényeges kérdésekben az okiratban foglaltak szerint állapodtak meg, hiszen amennyiben más szerződést, vagy ezen szerződést más tartalommal kívánják megkötni az okiratot nem írják alá, illetve az eltérő szerződéses akarataikat közlik. Amennyiben a felperesek az iratokat nem olvasták el és ezért azok tartalmát nem ismerték meg, ez az rPtk. 4. § (1) bekezdése alapján nem szolgálhat az előnyükre. A felek között a szerződés az egyedi megállapodásba foglalt és a felek által aláírt és megismert tartalommal jött létre.

A felek a megállapodásukban CHF-nak megfelelő hitelkeretet rögzítettek forint jóváhagyott kölcsön mellett. A felek rögzítették, hogy a kölcsön összege az I. r. alperes által alkalmazott, a szerződés megkötésének napján érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyam alapulvételével számított deviza ellenértéke, de nem több, mint a hitelkeret összege. Az I. rendű és a II. r. felperes vállalták a törlesztést. A felek az okiratba foglalták a deviza alapú elszámolást, amely szerint a majdani tényleges fizetési kötelezettséget a deviza értékhez képest lehet megállapítani az árfolyamváltozásoknak megfelelően. A felek deviza alapú kölcsönre kötöttek szerződést, az okirat tartalma szerint meghatározott deviza értékben kifejezve a forint kölcsönt A felperesek a szerződést ezzel a tartalommal bármiféle kifogás nélkül aláírták. A felperesek ezért nem sérelmezhetik az elszámolásnak azt a jellegét, hogy amennyiben az árfolyam változik, akkor megnő a hátralévő tőketartozás. A rendelkezés érvényessége azonban csak a kockázatfeltárás vizsgálata után állapítható meg.

A felperesek az okirat tartalmától eltérően nem hivatkozhatnak arra, hogy a felek között forintban nyújtott és ekként törlesztett, illetve forintban is nyilvántartott megállapodás jött létre. A felperesek nem hivatkozhatnak arra sem, hogy forintban nyilvántartott kölcsönt kértek és az I. r. alperes ezt kívánta folyósítani, mert az okiratban a devizában kifejezett érték és az ekként meghatározott törlesztőrészlet szerepel. A szerződés tartalmának tehát nincs olyan értelmezése, amely tisztán forint alapú ügyletre vonatkozik, így az rPtk. 207. § (2) bekezdését nem lehet alkalmazni.

A felperesek nem hivatkozhatnak alappal arra sem, hogy a deviza alapú kölcsön forint kölcsön, hiszen az elszámolási egység ugyan a forint, de a nyújtott kölcsönt valamiképpen devizában fejezi ki a hitelező a deviza alapú kölcsönnél, így a törlesztésnél a deviza árfolyamváltozás lesz az irányadó.

Nem tartotta megalapozottnak a felpereseknek azt a hivatkozását sem, hogy a kölcsönként hivatkozott jogviszonnyal rejtett befektetés és leplezett devizakereskedelem valósult meg. A felek az okiratokban befektetési szolgáltatás nyújtására nem hivatkoztak. A devizaalapú kölcsönszerződés rendelkezései értelmében végrehajtott egyes olyan árfolyamműveletek, amelyek során a kölcsön összegét a deviza folyósítás időpontjában alkalmazandó vételi árfolyama alapján rögzítik, és a törlesztőrészletek összegét e devizának az egyes törlesztőrészletek számítása időpontjában alkalmazandó eladási árfolyama alapján határozzák meg, nem tekinthetőek befektetési szerződésnek. Az I. r. alperes szerződéses akarata az okirat tartalmát figyelembe véve éppen arra irányult, hogy az árfolyamkockázat ne az I. r. alperesen nyugodjék, hanem azt a felperesekre hárítsa a lerovó és kirovó elszámolással. A felperesek az

I. r. alperesnek pénzt nem is adtak át. Az I. r. alperesnek az okirat szerint nem volt célja, hogy a felperesnek nyújtott kölcsön összegével bármilyen befektetési műveletet végezzen a felperesek számára. A felperesek által hivatkozott körülmények éppen az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos elszámolás tartalmára vonatkoznak. A szerződés kötelező tartalmi elemeit az rHpt. 210. §-a és a 213. §-a, továbbá az rPtk. 523. §-a határozza meg. A fenti rendelkezések nem tartalmazzak arra vonatkozó kötelezettséget, hogy a felek a kölcsön forrásának beszerzése módjáról megegyezzenek. Az a körülmény, hogy a forrást az I. r. alperes miként, milyen módon teremtette meg, a felpereseknek nyújtott kölcsönt nem teheti befektetési szolgáltatás részévé, hiszen annak a jogviszonynak, amelyben az I. r. alperes a működéshez szükséges forrást megteremti a felperesek nem alanyai. A felperesek által hivatkozott forrásteremtés rendes folyamat a banküzemben. A feleknek ebben a kérdésben nem is kellett megállapodniuk, mert az I. r. alperes azt vállalta, hogy a felpereseknek deviza alapú elszámolással az okiratba foglalt összeget adja át. A felek ügyletében megjelenő kockázat a megállapodással, és nem a forrás megteremtésével áll okozati összefüggésben. A felperesek az árfolyamrést alkotó vételi és eladási árfolyam alkalmazása mellett a „vételi” szóból alappal nem vonhatnak le következtetést deviza kereskedelemre. Az árfolyamrés nem erre utal, hanem a folyósítás és törlesztés során az elszámolás része, amely a befizetést alacsonyabb, a kifizetést magasabb értékben vette figyelembe.

A felperesek alappal nem hivatkozhatnak arra sem, hogy az ügylet devizapárokkal való kereskedés lenne. Ahhoz szükséges lett volna, hogy a felek haszonszerzés céljából megállapodjanak egy olyan devizapárban, amellyel a kereskedés költsége alacsony, a hozam pedig magas. A kirovó-lerovó rendszerben a deviza alapú elszámolás deviza párral való kereskedésnek nem tekinthető pusztán az átszámítás miatt. Az I. r. alperes a kockázat feltárásával az rHpt. alapján fennálló kötelezettségének tett eleget, nem pedig ismeretlen elemet vezetett a kötelembé.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az általános szerződési feltételek az rPtk. 205/B. §-a szerint a jogviszony részévé váltak. A felperesek az egyedi megállapodásban akként nyilatkoztak, hogy az általános szerződési feltételeket megismerték és elfogadták. Az I. rendű alperes magyarázatra nem volt köteles, a közreműködője a felperesek kérdéseire válaszolni tartozott, azonban a rendelkezésre álló adatok alapján nem merült fel, hogy egyes kérdésekre a választ megtagadta. A rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett megállapítani azt sem, hogy az I. rendű alperes a szerződési feltételeket ne tette volna megismerhetővé. Ahhoz, hogy az általános szerződési feltételek a jogviszony részévé váljanak, felperesek aláírása a feltételeken nem volt szükséges, mert azt a jogszabály nem írja elő. Az egyedi megállapodás elfogadó részét az I. rendű alperes aláírta. A felperesek nem hivatkozhatnak arra sem, hogy a deviza alapú elszámolásra vonatkozó rendelkezések a szokásostól eltérőek és figyelemfelhívás nélkül nem váltak a jogviszony részévé, mert erre mind az egyedi megállapodás, mind a kockázatteltérő nyilatkozat külön figyelemfelhívást tartalmaz. Az egyedi megállapodás a deviza alapú elszámolás tekintetében az általános szerződési feltétellel nem ellentétes tartalmú.

Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a szerződés nem irányult lehetetlen szolgáltatásra, mert a felperesek maguk is kifizettek egy deviza alapú kölcsönt. Nem ütközik jóerkölcsbe sem, mert a felperesek kockázatnak tették ki magukat előnyök reményében, a szerződés megkötésekor a megállapodást a társadalom elfogadta.

A szerződés tartamával kapcsolatban az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felek a kölcsön devizában való kifejezésénél azt rögzítették, hogy az 5.500.000 forintnak az I. rendű alperes által alkalmazott, a szerződés megkötésének napján érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyam alapul vételével számított deviza ellenértéke, de nem több, mint a hitelkeret összege a kölcsön összege. Az I. rendű alperes azt az összeget tartja

nyilván, ami a fenti árfolyammal figyelembe véve a jóváhagyott forintösszegnek felel meg, de a hitelkeret összegét nem haladja meg. A szerződés tárgya az volt, hogy a felperesek a meghatározott és forintban kifejezett kölcsönt kapják, amelyet a deviza alapú elszámolás mellett forintban fizetnek vissza. A felperesek visszafizetési kötelezettségét így a rögzítettek szerint az árfolyam és a kamatváltozás befolyásolta. A felek ezt a kölcsönszerződés pontjában is szabályozták. A pontban arról is rendelkeztek, hogy ha a jóváhagyott forintösszeg és a hitelkeret eltér, mert a forint árfolyama erősödik, akkor a hitelkeretnél kevesebb lesz a ténylegesen nyilvántartott devizaérték, az I. rendű alperes pedig a különbözetet törli. A felek a folyósítási (Bázis) árfolyamot a vonatkozó hirdetmény 21. lapján akként rögzítették, hogy „SzabADFelhasználású jelzáloghitelek esetén a Bank a hitel folyósításakor (folyósítási devizaárfolyam) a szerződéskötés napján érvényes valuta-középfárfolyam 2%-kal csökkentett értékét alkalmazza. ”. Az I. r. alperes a szerződés pontja szerint 2007. napján, a szerződés hatályba lépése napján folyósította a kölcsönt. A fenti árfolyammal így a folyósítás napján egyszerű szorzással (bázis árfolyam x jóváhagyott forint összeg) kiszámítható a deviza nyilvántartási alap.

A felek a szerződésben az irányadó árfolyamot az aláírás napján hatályossal egyezően rögzítették. A szerződés megkötésének napján az ügylet összes eleme rögzült, így tájékoztató adatok alkalmazása a kiszámíthatóság mellett nem tisztességtelen. A felek a törlesztő részletek összegében, számában megállapodtak és azok egyébként meg is állapíthatóak, mert az egyedi kölcsönszerződés és a kölcsönkérelem is rögzíti a törlesztő részletek forintban meghatározott összegét és számát.

Az alperesek alappal hivatkoztak arra, hogy az I. r. alperes a kölcsönnek a folyósítás napján megállapítható összegét a szerződés megkötésekor devizában nem volt köteles rögzíteni, mert az I. r. alperes az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltaknak a kiszámíthatósággal eleget tett. E rendelkezés folytán ezért nem érvénytelen a szerződés. A felperesek az érvénytelenség körében a kiszámíthatóság miatt arra sem hivatkozhatnak, hogy az I. r. alperes a „várhatóan” kitételt alkalmazta, mert a szerződés megkötésekor irányadó árfolyamon az egyes tételeket meg lehet határozni.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperesek nyilatkozatai a felek szerződéses akarata alapján alkalmazott devizában való elszámolást és az annak szabályaira vonatkozó rendelkezéseket hagyják figyelmen kívül, illetve a deviza alapú elszámolásra közvetlenül egy egydevizás kölcsön szabályait kívánják alkalmazni. Az I. r. alperes a szerződés egyetlen rendelkezése alapján sem volt köteles a felpereseknek svájci frankot szolgáltatni. A rendelkezésre álló adatok alapján a számítások bármikor elvégezhetők, így a felperesek nem állíthatják, hogy a deviza alapú elszámolás nem értelmezhető.

Az elsőfokú bíróság kifejtette: a felek meghatározták a törlesztőrészlet összegét CHF-ben. A Hitelezési üzletszabályzat és pontja, továbbá a Lakossági üzletszabályzat pontja meghatározza a számítási módot, amelynek alapján a felperesek a törlesztő részletek összegét meghatározhatják. A felperesek így nem hivatkozhatnak arra, hogy a havi törlesztő részlet nem számítható ki forintban. Az az állítás pedig, hogy a szerződés azok értékét nem tartalmazza, a kiszámíthatóság miatt nem eredményezi az érvénytelenséget, mert a kiindulás összege látható.

A felek szerződésének az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján sem kellett a forintösszeget meghatározni, hanem azt kiszámíthatóan kellett rögzítenie. Az irányadó árfolyam rögzítésének elmaradása elszámolási kérdés és nem érvénytelenségre vezet, hiszen bármelyik árfolyammal lehet számolni, és a felperesek követelhetik a számukra legkedvezőbb alkalmazását. A felek a folyósítás napjához kötve rögzítették a részletek számát és a részletek esedékességét.

A felek a törlesztőrészletek mértékét, a törlesztés elszámolását a devizában kifejezett összeghez képest szabályozták, a változás nem egyoldalú módosítás, ezért a szerződés nem érvénytelen a fogyasztóval kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) alapján. A szerződés megfelel az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának. Az I. r. alperes meghatározta a THM mértékét, míg a szerződés tartalmazza a THM számítása során figyelembe nem vett egyéb költségeket és összegüket is.

A felperesek az elszámolás miatt az árfolyamrésre mint érvénytelenségi okra nem hivatkozhatnak.

A kiszámíthatóság miatt a szerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjában foglaltaknak is megfelel. Az árfolyamváltozás nem ismerhető meg előre, ezért az I. r. alperes nem határozhatta meg, hogy végül a felperesek mekkora összeget fizetnek vissza, azonban a számítási módot megadta, így a szerződés nem érvénytelen és az rPtk. 523. §-ában foglaltaknak megfelel.

Az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatással kapcsolatban jelentőséget tulajdonított annak, hogy az I. r. alperes az árfolyamváltozást csak valószínűségként és nem tényként kezelhette. Az I. r. alperes a jövőbeli eseményekre csak következtetéseket vonhatott le, a forint majdani árfolyamváltozásának majdani okaira csupán következtethetett. Tényként így nem állapítható meg, hogy az I. r. alperes a szerződés megkötésekor az utóbb megtörtént eseményeket előre tudta. Sem az rHpt., sem az rPtk. szabályai nem írják elő, hogy az I. r. alperes a saját feltételezéseit a felperesekkel megossza, vagy a tudományosan elfogadott folyamatokról az I. r. alperes közreműködője a fogyasztónak teljeskörű tájékoztatást adjon. Az I. r. alperesnek belső információja nem volt, az árfolyamváltozás feltételezett valószínűsége pedig nem belső információ. A szerződés ezért sem ütközik a jóerkölcsbe hiszen az I. r. alperes nem tudhatta, hogy mikor és milyen árfolyamváltozás következik be. Az I. r. alperes a kockázatfeltáró nyilatkozatban az árfolyamváltozásnál valóban utalt a további fedezet adására, ebből azonban csak azt lehet megállapítani, hogy egy olyan lehetséges jövőbeli eseményre is felkészült, amikor a forint árfolyama jelentősen romlik.

Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes által az árfolyamkockázattal és annak következményeivel kapcsolatos tájékoztatást az Irányelv, és az annak rendelkezéseit az rPtk-ba átültető rPtk. 205/A-205/B. §-a, a 207. § (2) és (3) bekezdése, a 209. §-a, a 209/A. § (2) bekezdése, a 209/B. §-a, a 239. § (2) bekezdése és a 685. § d) pontja alapján vizsgálta. Idézte az Irányelv 4. cikk (2) bekezdését és az rPtk-nak a szerződés megkötésekor hatályos 209. § (4) bekezdését. Kifejtette, hogy az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének teljes átültetése a Polgári Törvénykönyv és a Polgári Törvénykönyv hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1960. évi 11. törvényerejű rendelet, valamint ezzel összefüggésben más törvények egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló, 2009. évi XXXI. törvény 1. § (2) bekezdésével történt meg 2009. május 22-i hatállyal. Az Irányelv idézett rendelkezései kellően konkrétak, a személyi hatálya alá tartozó körben meghatározott jogosultságok köre megállapítható, így a hazai jogot a közösségi joggal összhangban kell értelmezni. Ez azt jelenti, hogy az rPtk. 209. § (4) bekezdésébe foglaltak szerinti körben is vizsgálható az érvénytelenség, amennyiben a rendelkezések nem világosak és érthetőek. Az Irányelvben meghatározott védelem alkalmazása nem tekinthető contra legem értelmezésnek, mert a jogalkotó mindkét alkalommal az irányelvet harmonizálta az abban foglalt célok elérése érdekében.

Az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás vizsgálatával kapcsolatban abból indult ki, hogy a deviza kockázat telepítése a főszolgáltatás megállapítására vonatkozott. A felperesek által hivatkozottakra tekintettel az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján azt kellett vizsgálni, hogy a támadott rendelkezés a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a

jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a felperes hátrányára állapítja-e meg. Az Irányelv közvetlen hatálya miatt ezt megelőzőn vizsgálni kellett, hogy a rendelkezések világosak és érthetőek-e.

Az érthetőség és a világosság vizsgálatával kapcsolatban kifejtette, hogy az Irányelv 3. cikkének (1) bekezdése, 4. cikke és 5. cikke az rPtk. 209. §-ában, a 209/A. §-ában és a 209/B. §-ában megjelenik. Idézte az rPtk. 205. § (3) bekezdését, amelyből következően az I. r. alperesnek a választott pénzügyi termék összes lényeges tulajdonságát ismertetnie kellett a felperesekkel. Az I. r. alperes ezt meghaladóan a különös jogszabály, az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése alapján az árfolyamkockázat feltárására, valamint annak a törlesztő részletre kifejtett hatásának a közlésére is köteles volt. Az elsőfokú bíróság az átlagosan tájékozott fogyasztó fogalmát akként értelmezte, hogy az ilyen fogyasztó képes és kész megszerezni azokat az ismereteket, amelyek az ellenérdekű fél által adott tájékoztatás megértéséhez szükségesek. Arra nem merült fel adat, hogy a szerződés megkötésének idején ne lettek volna megszerezhetőek azok az ismeretek, amelyek a szerződés rendelkezéseinek értelmezéséhez és értékeléséhez szükségesek. A felperesek a kockázatfeltáró nyilatkozat szerint tisztában voltak azzal, hogy a kölcsönt forintban veszik igénybe és ekként is törlesztik, azonban az I. r. alperes a tartozást svájci frankban fejezi ki és tartja nyilván. Az I. r. alperes ennek megfelelően figyelmeztette a felpereseket az átszámításra, az árfolyamrészre és annak hatására. A felperesek megismerték a deviza alapú kölcsön fogalmát és a devizában kifejezett kölcsönösszeg, valamint a törlesztés közötti kapcsolatot. Az I. r. alperes a kockázatfeltárásban utalt arra is, hogy amennyiben a deviza alapú hitel devizaneme és a forint közötti árfolyam változik, az hatással lesz mind a folyósítandó hitelösszeg, mind a tőkét és kamattartozást magában foglaló törlesztőrészletek, valamint egyéb devizában nyilvántartott járulékok, költségek nagyságára. Ennek megfelelően ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetni a devizában nyilvántartott törlesztőrészletek ellenértékéért, amennyiben gyengül, úgy a felperesek fizetési terhei nőnek. A felperesek ebből a tájékoztatásból az árfolyamkockázat fogalmát és az árfolyamváltozás lehetséges hatását megismerhették. Az I. r. alperes így bemutatta az árfolyamkockázatot, annak realizálódását és ennek hatását a felperesekre. Az I. r. alperes feladata a kockázat megfelelő feltárása volt. A felperesek a közölt adatok alapján hozhatták meg a megfelelő döntést a szerződés megkötéséről. Az I. rendű alperes által adott tájékoztatás alapján felismerhető volt a szerződés működési mechanizmusa és a kockázat jellege, továbbá az, hogy a kockázat realizálódása esetleg jelentős gazdasági következményekkel járhat. Az I. rendű alperesnek az árfolyamváltozás lehetséges közgazdasági okairól, kamat paritásról nem kellett tájékoztatást adnia. A felperesek a tájékoztatási kötelezettség teljesítése miatt nem voltak információs hátrányban, a döntésüket szabadon és megfelelő információk alapján hozhatták meg. Az I. rendű alperes által adott tájékoztatás a releváns tényekre kiterjedt. A termék szempontjából releváns tény, hogy árfolyamváltozás történhet a felektől független okokból. Az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a kapott tájékoztatásból meg kellett, hogy értse, hogy a választott elszámolás miatt az árfolyamkockázat azt jelenti, hogy ugyan a kölcsön összegét forintban veszi igénybe, de a törlesztés során annak devizában való nyilvántartása miatt már az aktuális árfolyamtól és a hivatkozott kamat mértékétől függ, hogy a törlesztőrészlet hány forintot tesz ki. A fentiek szerinti fogyasztónak azt is meg kellett értenie, hogy az árfolyamváltozás a tartozását, a törlesztő részlet összegét és a tőketartozás mértékét növelheti vagy csökkentheti, valamint a tényleges és számára kedvezőtlen változás esetén a növekedésben realizálódó kockázatot ő viseli. A fentiek szerinti fogyasztónak azt is meg kellett értenie a szerződés rendelkezéseiből, hogy a változás olyan mértékű is lehet, hogy az nehézséget okozhat a törlesztés teljesítésénél. Az I. r. alperes erre a deviza forrással nem rendelkező adósok figyelmét külön is felhívta. A tájékoztatás mind alakilag, mind nyelvtanilag, mind az Irányelv kiterjesztett követelménye szerint megfelelően értelmezhető.

A felpereseknek a korlátlanlanság lehetőségét is meg kellett érteni, hiszen semmiféle olyan tájékoztatást nem kaptak, hogy a változásnak határa lenne.

Az árfolyamkockázat megértéséhez nem szükséges hogy a tartozás összegét előre bármely pillanatra meg lehessen állapítani, mert a kockázat éppen abban áll, hogy csak a futamidő végén tudható meg a tényleges árfolyam- és kamatkülönbözet. A felperesek tehát átláthatták a fenti változóktól függetlenül az elvet, hogy a kötelezettsége az árfolyam és kamat adataitól függően változhat, és súlyos leértékelés esetén nehezen teljesíthetővé válhat a kötelezettsége.

Az I. r. alperes a feltétel által szabályozott mechanizmus működését és annak a felperes kötelezettségeire vonatkozó hatását bemutatta. Az I. r. alperes közölte azt is, hogy az deviza alapú elszámolásnak mint a szerződés mechanizmusának a hatása az, hogy emiatt árfolyamkockázat merül fel, amit egészében és korlátlanul a felperes visel, és annak realizálódása esetén a forint-deviza árfolyam kedvezőtlen változásának következményeként a törlesztőrészek összege megnő.

Az I. r. alperesnek nem kellett külön figyelemfelhívást közölnie arról, hogy a forint súlyos leértékelődésének lehetősége fennáll, hiszen ezt sem jogszabály, sem az Európai Unió Bíróságának gyakorlata, sem jogegységi határozatok nem írják elő. A kockázat feltárásához elegendő volt annak a közlése az árfolyamkockázat realizálódása a felpereseket terheli.

Mindezek alapján az I. r. alperes által az rPtk. 203. § (6)-(7) bekezdésében foglaltak teljesítése során a kockázatteltáró nyilatkozatban adott tájékoztatás nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthető volt. A felperesek az alapján nem csupán azt kellett felismerniük, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyhez az elszámolást kötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelhették az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

Az I. r. alperes a szerződésben a kockázatot világosan és érthetően feltárta. A perben nem állt rendelkezésre olyan bizonyítási eszköz, amely szerint a felpereseket a szerződés értelmezésében és megértésében az I. r. alperes akadályozta, vagy nem állt a felperesek rendelkezésére kellő idő ahhoz, hogy a döntést meghozzák.

Tekintettel arra, hogy az I. r. alperes a kockázatteltárára vonatkozó szabályokat nem sértette meg, a felperesek tévedését nem okozta és nem is ismerhette fel.

Az elsőfokú bíróság a teljes hiteldíj mutatóval kapcsolatban idézte az rHpt. 212. § (2) bekezdését, amelynek értelmében az I. r. alperes által követelt összegek mind a kölcsön fejében fizetett összegnek minősülnek, függetlenül attól, hogy azt a felperesek kamatként, jutalékként, vagy költségként fizetik. Az I. r. alperes főszolgáltatása a kölcsön, a felperesek főszolgáltatása a hiteldíj. Az rHpt. rendelkezése az rPtk. 523. §-ban írtak alapján nem korlátozható, mert az rHpt. a speciális jogszabály. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontja ugyanis az adós ellenszolgáltatását egységként kezeli. Az egyes elemeket nem lehet kiragadva mellékszolgáltatásként figyelembe venni, mert az rHpt. 213. §-a egyként alkalmazza az érvénytelenség jogkövetkezményét a hiányosságok esetén.

A folyósítási jutalékot az I. r. alperes jogszabályok rendelkezései alapján számíthatta fel, így az nem lehet tisztességtelen. A jutalék feltüntetése világos és érthető, annak esedékessége és mértéke rögzített és kiszámítható. A rendelkezésre álló adatok alapján a felperesek által hivatkozott tisztességtelenséget észlelni nem kellett, és az nem is állt fent.

Mindezek alapján megállapította, hogy a szerződés a felperesek által hivatkozott okokból nem érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában kitért arra, hogy miért nem tartotta szükségesnek a per tárgyalásának a felfüggesztését az rPp. 155/A. §-a alapján a felperesek által hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig.

A pervesztes felpereseket az rPp. 51. § (1) pontja és a 82. §-a alapján kötelezte a pernyertes alperesek jogi képviselői munkadíjban felmerült perköltségének a megfizetésére. Ezek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján állapította meg. A feljegyzett kereseti illeték viseléséről a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján rendelkezett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperesek fellebbezést, az I. rendű alperes csatlakozó fellebbezést nyújtott be.

A felperesek a fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset teljesítését kérték akként, hogy a másodfokú bíróság állapítsa meg a kölcsönszerződés érvénytelenségét az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében és az rPtk. 205. § (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt, továbbá az rPtk. 200. § (2) bekezdése, a 209. §-a, a 209/A. §-a, a 4. §-a, a 227. §-a és az rHpt. 210. § (2) bekezdése, a 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontja alapján a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségét állapítsa meg. Az érvénytelenség jogkövetkezményét akként vonja le, hogy a szerződést nyilvánítsa érvényessé annak megállapításával, hogy a felpereseknek az I. rendű alperes felé 2020.-án forint tartozása áll fenn.

Fenntartották azt a hivatkozásukat, hogy a kölcsönszerződés nem minősülhet kölcsönszerződésnek az I. rendű alperes szándéka szerint, mert az pénzüpiaci, tőzsdai befektetésre irányuló szerződés, ahol minden kockázatot a felperesek vállalnak és minden előny az I. rendű alperesé. Megállapítható továbbá az I. rendű alperes rosszhiszemű és megtévesztő magatartása is, amelynek folytán a szerződés tisztességtelen és a jóerkölcsbe ütközik az rPtk. 200. § (2) bekezdése alapján. Továbbra is hivatkoztak arra, hogy a szerződés mint lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés semmis az rPtk. 227. §-a alapján. Ennek oka, hogy a devizában való elszámolás következtében létrejött árfolyamkülönbséget az I. rendű alperes tőkésíti, megtöbbszörözve ezzel az eredetileg felvett kölcsön összegét, így a szerződés teljesítése lehetetlenné válik.

Álláspontjuk szerint a kölcsönszerződés az 1/2016. PJE határozat értelmében és az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c), e) pontja és a 210. § (2) bekezdése alapján is semmis, mert nem tartalmazza, hogy a kölcsönösszeget és a havi törlesztéseket milyen árfolyammal kell számolni, ráadásul azt sem, hogy az I. rendű alperes által alkalmazott napi több árfolyamból az I. rendű alperes melyiket veszi figyelembe. Az I. rendű alperes nem jelölte meg, hogy melyik időpont árfolyama irányadó a felperesekre, így nem lehet megállapítani, hogy az I. rendű alperes milyen árfolyammal számolt a szerződéskötéskor és a törlesztőrészek során. A kölcsönszerződés ezért nem felel meg az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának. Ezen túlmenően az I. rendű alperes az általa alkalmazott árfolyamokat a saját üzletpolitikája és saját érdeke szerint egyoldalúan változtathatja, amely ugyancsak tisztességtelen, mert nem átlátható, nem kiszámítható és nem érthető, ezen kívül a jóerkölcsbe is ütközik az rPtk. 200. § (2) bekezdése alapján. Tekintettel arra, hogy a kölcsönszerződés nem rögzíti a folyósítás időpontját, és a kölcsönszerződés II.4.2. pontja rendelkezik a hatálybalépésről, a kölcsönszerződés nem tartalmazza a szerződés tárgyát, azaz a kölcsön összegét a 6/2013. PJE

határozat 2.a) pontjának megfelelően. Ezen túlmenően a kölcsönszerződés csak CHF-ban rögzíti a havi törlesztések összegét, holott a felperesek fizetési kötelezettségét forintban kellett volna meghatározni, mert a kölcsön nem devizakölcsön, hanem deviza alapú forintkölcsön. Nem állapítható meg, hogy a peres felek hogyan állapodtak meg a törlesztőrészletek összegének forintban való meghatározásában, ezért a szerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának sem felel meg. A szerződésben feltüntetett törlesztőrészletek az ügyleti kamatláb, a THM és a költségek mértéke tájékoztató jellegű, mert nem az aláírás napján irányadó tájékoztatás szerinti árfolyam lesz a ténylegesen alkalmazandó a törlesztőrészletek, illetve a költségek meghatározása során, hanem a folyósításkor érvényes árfolyam. Ez azonban a kölcsön aláírásakor a felek által nem volt ismert. A szerződés I.2. pontjában foglalt rendelkezés, amely szerint a törlesztőrészlet várható kezdő összege 144.38 CHF, a „várható” kifejezés miatt nem elégíti ki az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltakat a törlesztő összegre vonatkozóan. Álláspontjuk szerint a kölcsönszerződésben sem a folyósított forintösszeget, sem a kölcsönadott devizaösszeget nem határozták meg kiszámítható módon. Mindezek alapján a kölcsönszerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c), e) pontja és a 210. § (2) bekezdése alapján semmis.

Fenntartották azt a hivatkozásukat, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat akkor lehet tisztességes, ha világosan és érthetően elmagyarázza a hitel igénylőjének azt a kockázatot, amelyet egy deviza alapú változó árfolyamú hitel jelent. Azt is el kell magyarázni, hogy az árfolyamváltozás kockázata korlátlan. A tájékoztatás akkor lett volna közérthető és világos, ha az I. rendű alperes arról tájékoztatja a felpereseket, hogy az árfolyam akár a többszörösére is emelkedhet és ez egyenesen arányosan akár a törlesztőrészlet többszörösére emelkedését is eredményezheti. A pénzintézet arra sem hívta fel a figyelmet, hogy van átváltási árfolyam és kamatárfolyam. A perbeli tájékoztatás alapján az átlagos fogyasztó részére világosan és egyértelműen nem volt levonható az a következtetés, hogy az árfolyamváltozásnak a törlesztőrészletre milyen következményei lesznek. Az I. rendű alperes ügyintézője nem tájékoztatta teljeskörűen a felpereseket a CHF alapú hitel árfolyamkockázatáról és annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatásáról. Ez a kölcsönszerződés semmisségét eredményezi. Megfelelő tájékoztatás után a felperesek nem írták volna alá a kölcsönszerződést. Az I. rendű alperes által adott tájékoztatás nem felelt meg az rPtk. 205. § (3) bekezdésében és az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében foglaltaknak, ezt alátámasztja Pataki Ildikó tanúvallomása. A tájékoztatás hiánya a felperesek szerződéses akarát befolyásoló lényeges tényező volt. A tájékoztatás hiánya arra vezetett, hogy a szerződés pénzügyileg átláthatatlanná vált, nem volt világos és nem volt érthető. A tájékoztatás alapján a felperesek alappal gondolhatták, hogy az árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége. Álláspontjuk szerint a felpereseket csak a szerződéskötéskor kapott tájékoztatás szerinti árfolyamemelkedés terhelheti. Ezzel kapcsolatban hivatkoztak a Debreceni Ítéltábla számú ítéletére. Hivatkozásuk szerint a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt a kölcsönszerződés érvénytelen, semmis az rPtk. 209. §-a és a 209/A. § (2) bekezdése alapján. Hivatkoztak továbbá az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú, C-96/14. számú, C-154/15. számú, C-307/15. számú, C-308/15. számú, C-186/16. és a C-51/17. számú ítéleteiben kifejtettekre, továbbá az Irányelv mellékletének 1. pont i) pontjában foglaltakra. Kiemelték, hogy a tájékoztatási kötelezettség utólag nem pótolható, csak az az elem törölhető, amelyre a tájékoztatási kötelezettség vonatkozott. Ez a jelen esetben a devizaárfolyam-változás alkalmazása a szerződésben. A C-118/17. számú ítéletben foglaltakból következően a szerződést semmissé kell nyilvánítani abban az esetben, ha az a tisztességtelen szerződési feltétel nélkül nem teljesíthető.

A felperesek a másodfokú eljárás során a 23. sorszámú beadványukban úgy nyilatkoztak, hogy a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében és az rPtk. 205. § (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt, továbbá az rPtk. 4. §-a, a 200. § (2) bekezdése, a 227. §-a, a 209. §-a, a 209/A. §-a, a 237. § (2) bekezdése, valamint az rHpt. 210. § (2) bekezdése és a 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontja alapján kérik. Kérték, hogy a másodfokú bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményét akként vonja le, hogy a szerződést nyilvánítsa érvényessé annak megállapításával, hogy a felpereseknek az I. rendű alperes felé 2020. június 3-án 4.842.250 forint tartozása áll fenn.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeknek levonását akként kérték, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatva Kúria devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáló Konzultációs Testületének 2019.....-i ülésén elfogadott állásfoglalásában közzétett I. számítás mód alapján nyilvánítsa érvényessé. Ezen számítás szerint a felpereseknek az I. rendű alperessel szemben 2020.-án forint tartozása áll fenn. Az I. számítási mód alapján a kölcsönszerződést a bíróság akként nyilvánítja érvényessé, hogy a kirovó pénznemmé a forint válik, az ügyleti kamat az irányadó forintkamat szerződéskötéskori értékének kamatfelárral növelt mértékével egyenlő. Kérték figyelembe venni, hogy késedelmi kamatot nem kell felszámítani olyan be nem fizetett törlesztőrészletre, amelyet csak most állapítanak meg. Álláspontjuk szerint a késedelmi kamat felszámítása tisztességtelen lenne. Kérték, hogy a másodfokú bíróság az I. r. alperes által az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás vizsgálata során vegye figyelembe a Kúria devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási gyakorlatát vizsgáló Konzultációs Testületének 2019. április 10-én elfogadott állásfoglalását is.

A Fővárosi Ítéltábla a 2019.-én kelt számú végzésével az I. rendű alperes csatlakozó fellebbezését hivatalból elutasította. A Kúria a Fővárosi Ítéltábla e végzését a 2020.-én kelt, számú végzésével helybenhagyta.

Az I. rendű alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Előadta, hogy a peres felek között az rPtk. 523. §-a szerinti deviza alapú kölcsönszerzős jött létre, a szerződés tartamából ez megállapítható. Ilyen típusú szerződés megkötését a szerződéskötéskor a magyar jog nem tiltotta. Hivatkozott a 6/2013. PJE határozat rendelkező részének 2. és 3. pontjában és az indokolási rész pontjában foglaltakra. Hivatkozott az EUB C-312/14. számú ügyben hozott ítéletére, amellyel az EUB megállapította, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés esetében nincs szó befektetési ügyletről. Ezzel azonos megállapítást tartalmaz a számon közzétett eseti döntés is. Fenntartotta azt a hivatkozását, hogy a kölcsönszerződés nem irányul lehetetlen szolgáltatásra pusztán azért, mert a felperes a szerződés megkötésekor nem vette figyelembe, hogy az egyes törlesztőrészletek nagysága a deviza alapú hitel természetéből adódóan emelkedhet. Ebben a körben hivatkozott a 6/2013. PJE határozat indokolásának pontjában foglaltakra. Fenntartotta azt a hivatkozását, hogy a kölcsönszerződés pontjában és a hirdetmény 21. oldalában foglaltak alapján egyértelműen meghatározható a kölcsön összege. A kölcsönszerződés pontja értelmében a szerződés részévé váltak az I. rendű alperes Általános üzleti feltételei, a Lakossági üzletszabályzat, a mindenkor érvényes kondíciós lista és a hirdetmény. Alapítanul hivatkoznak arra a felperesek, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazta a folyósítás időpontját. A kölcsönösszeg megállapítása nem a folyósítás napján, hanem a perbeli szerződés megkötésének napján érvényes árfolyam alkalmazásával történt.

Alaptalanul hivatkoztak a felperesek arra is, hogy a havi törlesztések összegét is forintban kellett volna közölni. Ebben a körben fenntartotta az elsőfokú eljárás során előadottakat. Kiemelte, hogy a törlesztőrészletek esedékességekori árfolyamát a szerződéskötéskor az I. rendű alperes nem ismerte, de ezt a Kúria 4/2012. számú gazdasági elvi határozata értelmében nem is kellett ismernie. A kölcsönszerződés részét képező Lakossági üzletszabályzat III.13.4. pontja részletesen tartalmazza, hogy az I. rendű alperes a törlesztőrészletet az esedékesség napján érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó deviza eladási árfolyam alapulvételével számított forintösszegben terheli ki.

A kockázatfeltárással kapcsolatban is teljeskörűen fenntartott az elsőfokú eljárás során előadottakat. Hangsúlyozta, hogy az I. rendű felperes maga nyilatkozott úgy a személyes meghallgatása során, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot nem olvasta el, azt sem akarta olvasni és utólag sem olvasta el. A kockázatfeltáró nyilatkozatot a felperesek 2007.-jén írták alá, míg a kölcsönszerződés megkötésének időpontja 2007., így a felpereseknek elegendő idő állt rendelkezésükre ahhoz, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot áttanulmányozzák. Amennyiben abban nem érthető rendelkezéseket találtak, úgy felvilágosítást kérhettek volna. Álláspontja szerint a fogyasztóval szemben is érvényesül a gondos eljárás elve a 6/2013. számú PJE határozat indokolásának pontja értelmében. P. T. és P. I. tanúvallomása nem ellentmondásos, mindketten általánosságban tudtak nyilatkozni arról, hogy hogyan zajlott a kockázatfeltárás. A tanúk vallomása, valamint a teljes bizonyító erejű magánokirati formában létrejött kockázatfeltáró nyilatkozat a 2/2014. számú PJE határozattal összhangban alátámasztották, hogy az I. rendű alperes nem adott olyan tájékoztatást a felpereseknek, amelyből a felperesek alappal gondolhatták, hogy az árfolyamkockázat nem őket terheli, illetve, hogy az árfolyamváltozásának felső határa lenne.

A felperesek által hivatkozott C-118/17. számú ítélettel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a Kúria 2019.-án közleményt adott ki az Európai Unió Bíróságának ezzel az ítéletével kapcsolatban. Ebben kifejtette, hogy a magyar szabályozás nem ellentétes az Irányelvvel, mert bár a DH2 törvény 37. §-a az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő hatályossá nyilvánítását írja elő, ezek az érvénytelenségi jogkövetkezmények a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések esetében azzal az eredménnyel járnak, hogy a fogyasztó az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezést érintő tájékoztatási kötelezettség megszegése miatt a szerződés megkötésétől kezdődően mentesül az árfolyamkockázat viselése alól.

Az I. rendű alperes a sorszámú beadványában azt az észrevételt tette, hogy álláspontja szerint meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül az is, ha a felperes az érvénytelenség jogkövetkezményének a levonását eltérő módon kéri, mint ahogyan azt az elsőfokú eljárásban kérte. Ennek az rPp. 146/A. § (1) és (4) bekezdése alapján nincs helye.

Kiemelte azt is, hogy az I. rendű alperes által nyújtott kockázatfeltárás nem csupán arra vonatkozott, hogy a törlesztőrészletek, a kamat, a THM és az árfolyamkülönbségek ügyleti kamatlába változhat, hanem részletes tájékoztatást tartalmazott arról is, hogy a perbeli kölcsönügylethez milyen kockázatok kapcsolódnak. A tájékoztatás kiterjedt arra is, hogy ennek gazdasági következményeit kizárólag az adósok viselik.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból helyes

jogi következtetést vont le. Az elsőfokú ítélet indokolása a jogszabályoknak mindenben megfelel.

Kiemelte, hogy az I. rendű alperes által tett nyilatkozatokat, ideértve az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében előadottakat a saját nyilatkozataként is fenntartja, kéri azt a II. rendű alperes nyilatkozataként is figyelembe venni. Előadta, hogy a felperes a fellebbezésében nem adott elő olyan új tényt vagy jogi érvelést, amely figyelembe vehető lenne. Álláspontja szerint a meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül a felperesnek az a nyilatkozata, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeit az elsőfokú eljárásban kértéktől eltérően kéri levonni.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt az rPp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes egészében bírálta felül.

A fellebbezés nem alapos.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy a kölcsönszerződés az rPtk. 4. §-a, a 200. § (2) bekezdése és a 227. §-a, valamint az rHpt. 210. § (2) bekezdése és a 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontja alapján nem érvénytelen. Ebben a körben a másodfokú bíróság teljes körűen egyetértett az elsőfokú bíróság által kifejtett jogi indokokkal, azokat megismételni nem kívánja, azokra csupán utal.

A felperesek fellebbezésében foglaltakra figyelemmel a másodfokú bíróság mindezt csak azzal egészíti ki, hogy nem érvénytelen a szerződés abból az okból sem, mert az I. rendű alperes adott banki napon esetlegesen több árfolyamot is jegyez. Ebben az esetben a későbbi árfolyam a korábbi árfolyam helyébe lép, így az elszámolásnak a napi utolsó árfolyamon kell történnie.

A kockázatfeltárási nyilatkozat értékelésével, annak tartalmával kapcsolatban a másodfokú bíróság nem értett egyet teljes körűen az elsőfokú ítélet indokaival. Az rPtk. 209. § (1) bekezdéséből következően a bíróságnak azokat az általános szerződési feltételeket kell vizsgálnia, amelyeknek a felek jogviszonyában kötelmi jogot alakító hatályuk van. Elsőként e körben a szerződési feltétel tartalmát kellett vizsgálni, hiszen tisztességtelen az rPtk. 209. § (1) bekezdésének fogalom meghatározásából adódóan csak a jogokat és kötelezettségeket megállapító szerződési feltétel lehet. Az rHpt. 203. §-ában írt tájékoztatás a bank írásbeli nyilatkozata. A bank tájékoztatásán csak az olyan tartalmú szöveget lehet érteni, amelyben a bank nyilatkozik és ad felvilágosítást a fogyasztó számára a kockázatról. A kockázatfeltárási nyilatkozat azonban nem ilyen tartalommal bír, mert abban valójában a felperesek vállalnak kötelezettségeket, illetve ismernek el bizonyos tényeket. A kockázatfeltárási nyilatkozat tartalma tehát csak látszólag tájékoztatás, valójában a felperesek saját nyilatkozatát tartalmazza, és mint kötelezettséget meghatározó feltétel, a tisztességtelensége vizsgálható. Az érintett kikötésben a felperesek vállalták a devizaalapú finanszírozás kockázatát, amely

egyértelműen a felperesekre kötelezettséget, az I. rendű alperesre jogot keletkeztető akaratnyilatkozat.

A továbbiakban az EUB C-51/17. számú ítéletében meghatározott szempontok alapján kellett vizsgálni a feltételek tisztességtelenségét. Az EUB a C-421/14. számú Banco Primus SA-ítéletben, a C-118/17. számú Dunai-ítéletben, a C-186/16. számú Andriciuc és társai-ítéletben, továbbá a C-38/17. számú G.T. ítélet 37-38. pontjában levezette, hogy nem elég a tisztességtelenség megállapításához főtárgy esetén sem, hogy a feltétel nem világos, nem érthető, emellett konjunktív feltételként szükséges a jogok és kötelezettségek szempontjából a fogyasztó hátrányára előidézett jelentős egyenlőtlenség is.

Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 267. cikke, valamint az EUB kialakult ítélkezési gyakorlata szerint az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott döntéssel az EUB egyértelműsíti és meghatározza az uniós szabályok jelentését és hatályát úgy, ahogyan azt már annak hatálybalépésétől fogva értelmezni és alkalmazni kell vagy kellett volna (C-92/11. RWE ítélet 58. pont). Erre tekintettel a másodfokú bíróság a felek szerződéses nyilatkozatait az EUB C-186/16. ítéletben, a C-51/17. számú ítéletben és a C-227/18. számú ítéletben kifejtettek figyelembevételével értékelte.

Az rPtk. 209. § (2) bekezdése értelmében a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát is.

A keresettel támadott feltételek más szerződési feltételekkel való kapcsolatának különös jelentősége van annak megítélése szempontjából, hogy az érintett feltétel egyoldalú hátrányt eredményez-e a feltétel alkalmazójával szerződő fél számára, a feltétel alkalmazójával szerződő fél hátrányára bontja-e meg a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek egyensúlyát.

Az árfolyamkockázat felperesekre áthárítását a szerződés a tájékoztatástól függetlenül is világosan tartalmazta, amelyet a cselekvőképes, és általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, körültekintő, átlagos fogyasztónak fel kellett ismernie. Kizárólag a kockázat átvállalásának korlátlanlansága lehetett olyan kérdés, amelynek mentén a kockázatvállalás tisztességtelensége vizsgálható. A perbeli esetben azonban ez nem merülhet fel, mert a szerződés részévé vált Lakossági Üzletszabályzat pontja lehetőséget ad az I. rendű és a II. rendű felpereseknek arra, hogy a következő törlesztőrészlet esedékességének időpontjától egyoldalúan kezdeményezzék a tartozás forint alapra váltását. Így a felperesek részéről a kölcsönszerződés hatályossága alatt bármikor megszüntethető volt az árfolyamváltozás kockázata, valamint az ennek a kockázatnak a viseléséből származó, a felpereseket terhelő minden többletkötelezettség és érdeksérelem. A tartozás forint alapra váltására és ezzel az árfolyamváltozás kockázatának, valamint e kockázat viseléséből eredő többletkötelezettségek és egyéb érdeksérelemek megszüntetésére lehetőséget adó feltétel mellett az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben a felperesekre hárító feltétel nem tekinthető sem a jóhiszeműség

és tisztesség követelményét sértőnek, sem egyoldalú hátrányt okozónak. A tartozás forint alapra váltásának lehetősége ugyanis megfelelően kiegyensúlyozza a felpereseknek azt az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben rájuk hárító feltételből származó többletkötelezettségét, hogy árfolyam különbözetet is fizetniük kell. Mindezek miatt a felperesek által támadott szerződési feltételek akkor sem minősülhetnek tisztességtelennek, ha nem volt megfelelő az alperes jogelődje által a felperesnek adott, az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás.

A 2014.-án hatálybalépett, a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról szóló 2014.-i 2014/17/EU európai parlamenti tanácsi irányelv a kockázat korlátozásának egyik megengedett módjaként szabályozza ezt az esetet, amelynél a tisztességtelenség megítélése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az adós a devizaelszámolást a kedvezőbb törlesztőrészlet miatt választotta.

Tekintettel arra, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségét a másodfokú bíróság sem állapította meg, nem volt jelentősége annak, hogy a felperes az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását az elsőfokú eljárásban előadott kérelméhez képest a fellebbezési kérelmében részben módosította.

A rendelkezésre álló iratokból a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú eljárás során a II. rendű alperest kamarai jogtanácsos képviselte, aki a jogtanácsosi munkadíja megállapítását általános forgalmi adó felszámítása nélkül kérte.

A kifejtett indokok alapján a másodfokú bíróság az rPp. 253. § (2) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság ítéletét az indokolás részbeni megváltoztatásával, és az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezés részbeni pontosításával helybenhagyta.

A felperesek fellebbezése nem volt sikeres, ezért az rPp. 239. §-a szerint irányadó 78. § (1) bekezdése értelmében kötelesek megfizetni az I. rendű és a II. rendű alperesnek a másodfokú eljárással összefüggésben felmerült költségeit. A másodfokú bíróság az alperesek képviseletében eljáró ügyvédek munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és az (5) bekezdése alapján állapította meg, a másodfokú eljárásban kifejtett képviseleti tevékenységnek megfelelően. A II. rendű alperes jogi képviselője a másodfokú eljárásban úgy nyilatkozott, hogy az ügyvédi munkadíj megállapítását általános forgalmi adó felszámítása nélkül kéri. A feljegyzett 440.000 forint fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

A másodfokú bíróság az ítéletét a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 28. § (2) bekezdése és a 29. § (2) bekezdése alkalmazásával tárgyaláson kívül hozta meg.

Budapest, 2020. június 17.

Dr. Koday Zsuzsanna
a tanács elnöke

Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit
Anita
előadó bíró

Dr. Pusztai
bíró